

La Dama d'Elx, els diners i la Fundació

Mentre una exposició sobre la Dama aterra a Elx i una gran mostra sobre els ibers se celebra a París, s'ultimen els tràmits perquè el jaciment on es va trobar el famós bust ibèric passe a mans de la Universitat d'Alacant. La controvèrsia envolta la forma de l'acord.

El 4 d'agost de fa cent anys, un llaurador adolescent trobava accidentalment un bust femení en el moment en què aban-calava la finca de l'Alcúdia; un terreny de deu hectàrees situat en la partida d'Alzabares al terme municipal d'Elx, on tradicionalment s'han cultivat tarongers, ametllers i llimoners.

A partir d'ací, la finca obtingué gran popularitat, impulsada per la universalitat que envoltava la subjugant estàtua. El Museu Arqueològic Nacional, on es troba el bust, no autoritza incongruentment el trasllat de la Dama d'Elx enlloc. No formarà part de les peces que componen la gran exposició sobre el món dels ibers que des de la setmana passada es pot visitar al Grand Palais de París, tot i que sí que ho faran unes altres trobades a l'Alcúdia. I tampoc no es presentarà en la mostra que el Ministeri de Cultura organitza a Elx sobre els referents iconogràfics i simbòlics de la Dama, i de la qual s'ha sentit apartat l'ajuntament elxà.

El llaurador Manuel Campello. Va trobar la Dama d'Elx quan era adolescent.

La importància de l'Alcúdia.

Però la finca de l'Alcúdia té entitat pròpia i es considera important més enllà de la Dama d'Elx i les passions i decepcions que l'envolten. Avui, quan encara només se n'ha excavat al voltant del 10%, ja se n'ha extret una ingent quantitat de peces arqueològiques. Durant la dècada dels 30, la família Ramos-Folqué, que havia basat la seua bonança econòmica en els cultius de terres, va comprar l'Alcúdia. En

aquesta família destacava Alejandro Ramos, afeccionat a l'arqueologia. Així, la família va decidir continuar unes excavacions de les quals hi ha constància que ja es feien al segle XVIII, i que probablement, començaren abans. En sobreixen les troballes ibèriques i romanes: els gots tro-

ARXIU / EFE

bats a l'Alcúdia es consideren com els millors del món iber.

Des de 1935 fins avui, i només interrompudes per la guerra del 36, s'han realitzat al jaciment 62 campanyes oficials d'excavacions. Aquestes, segons la majoria dels experts que les coneixien, són des del punt de vista tècnic, "manifestament millorables", una opinió no compartida per l'actual patriarca de la família, l'arqueòleg Rafael Ramos. Bon nombre de les excavacions s'han simultaniejat amb el conreu agrícola, que ja no es prac-

tica des de fa més d'una dècada. Els Ramos construïren un museu per emmagatzemar-hi les troballes, i també es traslladaren a una casa dins de la finca. Les troballes passaren a estar regulades per la nova Llei de Patrimoni Històric Espanyol del 1985, que disposa que les restes arqueològiques d'excavacions oficials es cediran a l'estat a partir d'aleshores, encara que les col·leccions particulars queden en mans dels seus propietaris, tot i que inventariades per l'estat.

Les dificultats per aconseguir ajudes per continuar les excavacions i fer front a les despeses del museu i el jaciment fan pensar la família Ramos de convertir en patrimoni públic l'Alcúdia. I és Rafael Ramos qui considera sobretot aquesta idea. Rafael va estudiar arqueologia a la Universitat de Múrcia i es va doctorar a la de València amb una tesi sobre la Illici romana, un tema tractat anteriorment per Aureliano Ibarra, sogre del propietari de l'Alcúdia en els temps en què es va trobar la Dama d'Elx, el doctor Campello.

Ramos fa girar en gran mesura la seua vida professional al voltant de la Dama d'Elx. És director del Museu Arqueològic d'Elx i del Museu de l'Alcúdia dedicat a les troballes que s'hi descobreixen, està ben considerat i relacionat i és membre del Consell Valencià de Cultura des de fa dotze anys, del qual va formar part en principi a proposta del PP, tot i que després ha estat renovat per consens. Avui presideix la comissió de llegat històric d'aquesta entitat, i, com la

resta de presidents de comissió, rep 60.000 pessetes de cada reunió bimensual a què assisteix.

Així mateix, reconeix que des de l'any 68 ja tenia idea de formar una fundació, però no va ser fins fa dos anys quan ell contacta amb la Universitat d'Alacant i veu l'interès d'aquesta d'assumir el jaciment de l'Alcúdia com a zona de pràctiques arqueològiques. L'acord en què es posen les bases de la Fundació Universitària d'Investigació Arqueològica l'Alcúdia se signa en febrer de 1996. El conveni preveu la cessió del Museu de l'Alcúdia a la Universitat (el qual, i segons Ramos, ha estat valorat pels perits corresponents en més de 800 milions de pessetes). La Universitat compra el jaciment de l'Alcúdia –sense la casa familiar– per 120 milions de pessetes. Aquests milions no formen part del capital social de la Fundació –que la Generalitat valenciana encara no ha registrat per tràmits administratius–, sinó que passen directament als béns dels Ramos. En paraules del doctor Ramos, el fons social el conformen el patrimoni del museu, el jaciment i 30 milions de pessetes anuals per a despeses que ha donat a la Universitat i 6 milions anuals cedits per l'Ajuntament d'Elx, el qual també participa en la Fundació.

D'altra banda, en el conveni figuren els noms de quatre fills de Rafael Ramos com a tècnics de la Fundació. Rafael Ramos, fill, s'encarregarà de l'apartat de restauració, Alejandro, de l'arqueològic,

Adolfo, de la gerència, i Àngela, de les relacions turístiques del futur parc arqueològic de l'Alcúdia. Àngela encara no ha començat a treballar perquè no està enllestit el projecte. En canvi, i segons Rafael Ramos, pare, els altres fills ja desenvolupen la feina de tècnics (habitualment, el sou de tècnic oscil·la entre les 200.000 i les 300.000 pessetes mensuals). També considera correcte l'acord i el conveni, i creu normal que els seus fills treballen, i cobren, a la Fundació, "perquè el patrimoni cedit i venut era el seu". En cercles d'investigació arqueològica d'Alacant i València, però, no es veu clara la fórmula, tot i que ningú no vol posar-la en dubte obertament. "La solució és bona per a l'Alcúdia, però la forma no. Els antics propietaris han venut la finca, han cobrat i a

sobre els fills cobren de nou per treballar-hi", manifesta una font del Departament d'Arqueologia de la Universitat d'Alacant. "Crec que és un acord que s'haurà de reflexionar", diu una veu molt representativa del Departament d'Arqueologia de la Universitat de València que expressa la idea més estesa en els àmbits universitaris.

Ramos és vice-president i director de la Fundació, càrrecs pels quals no cobra, i manté el de director al Museu Arqueològic d'Elx. El rector de la Universitat d'Alacant, Andrés Pedreño, presideix la Fundació, de què també formaran part diverses entitats. Tots dos, la Universitat d'Alacant i Ramos, es mostren molt esperançats amb el desenvolupament d'aquest acord.

El jaciment de l'Alcúdia –ara venut a la Universitat d'Alacant per 120 milions de pessetes– té una còpia de la Dama d'Elx. L'original és al Museu Arqueològic Nacional.

Joan M. Oleaque

Neurotafaneries Els secrets del cervell humà

Adolf Tobeña

Les dones i els homes són tan tafaners que han acabat per dirigir el deler explorador vers el darrer santuari de la seua intimitat: el cervell. A *Neurotafaneries* trobareu un mostrari variat i entretingut de troballes psicològiques i psiquiàtriques.

Bromera
"Sense fronteres", 3

Curs de valencià 30 unitats didàctiques

T'ajudarà a preparar l'àrea 3 de domini pràctic del sistema lingüístic elemental i mitjà de la Junta Qualificadora.

Denes 10 Editorial

Minima moralia

Francesc de Paula Martínez i Xavier Roig

Una de les necessitats en l'ensenyament-aprenentatge de l'ètica és trobar l'equilibri entre la teoria i la pràctica, entre els embolicats trencadiscos que han produït els filòsofs al llarg de la història i la vida quotidiana que ens envolta.

Edicions del Bullent
"Recursos", 3